

Ob pismu PSI svojim članom v Devinu - Nabrežini**»Gre dejansko za poskus krčenja pravic, ki jih že uživamo«**

Dogodek je znan. Devinsko-nabrežinska sekcija socialistične stranke je naslovila na krajevnega župana dr. Pavla Fondo pismo, v katerem mu očita, da je med nedavnim obiskom angleškega prestolonaslednika Charlesa govoril najprej v slovenščini in šele nato v italijanščini, ter izraža mnenje, da bi italijanski jezik ne smel biti potisnjen na drugo mesto, tudi zato ker je to uradni jezik v državi in ker so prazniku prisostvovali tudi številne oblasti italijanske države. Pismo so poslali v vednost tudi vsem članom sekcije in je kot tako preromalo celotno občino, tako da je bila široka javnost seznanjena z njegovo vsebino.

Približno mesec dni kasneje je devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti izdala daljše tiskovno sporočilo, v katerem izraža zaskrbljenost zaradi »napada na priznane in ustaljene pravice« slovenskega prebivalstva v občini, se sprašuje, ali se slovenski člani socialistične stranke strinjajo s tem stališčem, izraža začudenje, da komunistična partija ni uradno reagirala in zahtevala javno razpravo v občinskem svetu o tem vprašanju.

Na to tiskovno poročilo sta odgovorili tako krajevna sekcija KPI kot tudi sekcija PSI. Komunisti izrekajo podporo županu Fondi, ocenjujejo, da je bilo njegovo početje »dosledno in korektno«, menijo, da bi bilo bolj korektno, ko bi se bili ustavili pri županovem odgovoru (s katerim pa javnost še ni seznanjena) in pravijo, da komunisti ne čakajo na volilno kampanjo, da povejo svoje mnenje o tem vprašanju. Socialisti pa na dolgo govorijo o sožitju, navajajo izvleček pisma županu (brez tistega stavka, v katerem je bilo rečeno, da bi morala biti italijanščina na prvem mestu), pravijo da mora župan govoriti tako, da »ne prizadene nikogar« in brez ovinkov očitajo Slovenski skupnosti volilno špekulacijo.

Isti očitki so ponovili komunisti v zadnji številki svojega glasila Delo: kost je bila preokusna, da bi Slovenska skupnost vanjo ne ugriznila iz svojih predvolilnih namenov, pišejo in obenem očitajo tudi socialistom, da hočejo na ta način pridobiti tretjega občinskega svetovalca. Tu navajajo tudi nekatere številke, katerih točnost bi lahko preverili samo, če bi bilo navedeno, kako so bile izračunane.

Končno pa še napoved, da bo devinsko-nabrežinski občinski svet na svoji prihodnji seji, ki bo 11. t.m., razpravjal o tem vprašanju.

To so torej dogodki. Ob teh dogodkih se je vredno nekoliko zamisliti in analizirati nekatera dejstva.

Prvo dejstvo je nedvomno v tem, da se v devinsko-nabrežinski občini to vprašanje prvič v

povojni zgodovini postavlja na dnevni red. Doslej je veljalo vedno načelo, da vsi sprejmejo odločitev župana, pa naj je bil to Josip Terčon, Dušan Furlan, Drago Legiša ali Albin Škerk, da govori po svoji uvidevnosti najprej v enem in nato v drugem jeziku. Ustaljena praksa je bila, da župan govori najprej v slovenščini na vseh javnih manifestacijah pred mešanim občinstvom, medtem ko govori najprej v italijanščini (in včasih samo v italijanščini), ko nastopa pred pretežno ali izključno italijanskim občinstvom, kot so na primer razni uradni pozdravi ob priložnosti kongresov, ki se odvijajo v hotelu ob nabrežinski obali ali v posloju letovišarske ustanove v Sesljanu. Nikoli pa ni nihče pismeno oporekal županu pravice, da sam odloča o tem. Prišlo je kvečjemu do negotovanja ali godrnjanja z ene ali z druge strani, do kake besedne puščice, a je vedno vse ostalo pri tem. Vsi so se namreč zavedali, da je vprašanje preveč kočljivo, da bi ga javno načenjali in da je treba ostati pri ustaljeni praksi, čeprav marsikdo — na eni in na drugi strani — z njo ni zadovoljen. Pri marsičem je prišlo celo do popuščenja in tako je v zadnjih letih — iz praktičnih razlogov, pravijo — občinski svet zasedal pretežno v italijanskem jeziku in še tisti svetovalci, ki so govorili v slovenščini, so se skoraj vedno prevajali sami. Načelnih pravic pa se ni nikoli nihče dotaknil, niti fašist, ko

je bil pred devetimi leti prvič izvoljen v ta občinski svet.

Drugo dejstvo je v tem, da je tokrat »ugriznila v kost« socialistična stranka. Socialisti že dalj časa pravijo, da zastopajo pretežno italijansko prebivalstvo v občini in da se morajo zato zanimati predvsem za interese tega prebivalstva. Seveda ni jasno, kako so pravice italijanskega prebivalstva kršene s tem, da župan govori najprej v slovenščini in potem v italijanščini, vendar je to obrobna zadeva. Vsekakor pa je pomenljivo dejstvo, da so to vprašanje sprožili prav socialisti, ki veljalo za eno tistih strank, ki podpira zahteve slovenske manjšine po uveljavitvi njenih pravic.

Tretje dejstvo je, da je komunistična partija molčala, dokler ni Slovenska skupnost izzvala reakcije. Vprašanje je resno, kajti tu ne gre za neko zasebno pismo, ampak dejansko za okrožnico, ki jo je poznala vsa občina in na katero bi moral župan, ali njegova stranka, odgovoriti tako, da bi bila z odgovorom seznanjena ista javnost.

Četrto dejstvo je v tem, da na te dogodke ni nihče reagiral. Pomislimo si le, kakšen vik in krik bi nastal, ko bi isto pismo poslali predstavniki krščanske demokracije ali Liste za Trst. Tako pa nič, nobene reakcije, nobene izjave, kot

dalje na 5. strani ■

Gospodarski obračun za leto 1984 ter predvidevanja za leto 1985

V letu 1984 se je nadaljeval gospodarski vzpon v svetu. Potrjen je bil preobrat gospodarskih teženj, ki se je pričel leta 1980, ko je svet začel izstopati iz najdaljše recesije po drugi svetovni vojni.

Kljub temu pa ekonomisti na splošno tudi za lani še vedno govorijo o »letu luči in senc«. V vzponu dalje vodijo Združene države, katerih kosmata notranja proizvodnja se je lani dvignila za 6,75%, kar je za visoko razvito industrijsko državo veliko. Sledita Japonska s porastom 5,75% ter Kanada s porastom 4,25%. V glavnih industrijskih državah Zahoda, ki so članice Organizacije za sodelovanje in gospodarski razvoj OCED, se je proizvodnja povprečno povečala za 4,75%. Kanadi sledi Italija s 3% ter je pred Zahodno Nemčijo, ki je zabeležila dvig dveh odstotkov in pol.

Vlečna sila je bila svetovna trgovina, ki je lani napredovala za 9%. Seveda je to povprečje ter so dežele v razvoju dosegle samo 5%. Na Zahodu pada inflacija, ki bi se v letu 1985 morala znižati zgolj na 5%, kar bi bila najnižja stopnja v gospodarski zgodovini zahodnih držav v zadnjih 13 letih.

Združene države in Japonska so v zadnjih letih poleg dviga proizvodnje in padca inflacije ustvarile milijone novih delovnih mest. To jasno zanika trditev nekaterih, da nova tehnologija nujno ustvarja brezposelnost. Brezposelnost pa ostaja visoka v zahodni Evropi, kar je med drugim posledica penizkih investicij in visoke cene denarja. Slednje morajo evropske države držati zaradi precenjenosti dolarja.

dalje na 8. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 6. januarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Glasbene podobe; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Darilo palčkov«, radijska igra (Tončka Curk), RO; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijska oddaja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 15.00-19.00 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditvev.

■ PONEDELJEK, 7. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Ludwig van Beethoven: Fidelio (prvo dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Smer: slovenske gore; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glas »frajtonarce«; 13.30 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.00 Otroški kotiček: »Jakec Vohljač, otroški detektiv«; 15.00 Iz šolskega sveta; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Harfistka Jasna Corrado Merlak v Kulturnem domu v Gorici; 18.00 Kmetijska oddaja (ponovitev); 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 8. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: A drobni trenutki se zlihi so v pesem...; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Ludwig van Beethoven: Fidelio (drugo dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Filmskemu ustvarjanju naproti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Veter raznaša besede; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Skladatelj Lojze Lebič; 18.00 Izvirna radijska igra: Milojka Žižmond: »Koža in raze«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 9. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijanka 1984; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Kocka na kocko; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Poezija slovenskega zapada«, primorski pesniki v analitičnem prikazu Tarasa Kermaunerja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 10. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja: Primorska diaspora v svetu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 11. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Spoznavajmo ribe našega morja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenska vokalna skupina na plošči: Oktet Gallus iz Ljubljane; 13.40 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 V svetu filma; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 12. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Repentator 1984; 10.40 Peter Iljič Čajkovski: Simfonija št. 5 v e molu op. 64; 11.30 Beležka; 12.00 »Glas od Rezije«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotiček: »Igrajmo se pravljice«; 15.00 Z Gershwinom od popevke do opere; 16.00 Naša šolska obzorja; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Kitaristi šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Dramska vetrovnica: »Smeh na domačih tleh«; 18.30 Glasbena priloga; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

»Mladi in mir - z roko v roki«

Papež Janez Pavel II. je na Novo leto med nagovorom ob Angelovem češčenju na trgu sv. Petra v Rimu izrazil voščilo vsem ljudem po vseh celinah, predvsem pa mladini, da bi konec oboroževalne tekme in družno delo za boj proti lakoti, za napredek človeka in narodov ne ostala sanjsko upanje, temveč bi postala resničnost. Boga je treba prositi, da podeli človeštvu to milost v novem letu.

Nagovor na 40 tisoč vernikov na trgu je bil neposredno navezan na bližnjo obnovo dialoga med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo v Ženevi 7. januarja. Papež je izjavil, da so pogajanja o oborožitvi modra izbira, ki se kaže kot žarek upanja za človeštvo, ki ga mučno tlači zavest o uničenju, ki grozi svetu. Vprašanje jedrske oborožitve je zapleteno, saj se smrtonosno orožje iz dneva v dan izpolnjuje. Kujejo se načrti o vesoljskem orožju in tekmi ni videti konca.

Vesili pa se morata zavedati, da sta na življenje in smrt povezani. Upoštevati morata dejanske interese obeh strani in pristati na učinkovito nadzorstvo, če želita, da se ravnovesje sil ustali na čim nižji stopnji jedrske nevarnosti. Najpomembnejši pa je duh, ki mora prevevati državnike: nastopiti mora nova »filozofija« mednarodnih odnosov, ki naj ne temelji na egoističnih in ideoloških koristih, ki le krepijo napetosti, sovraštva in prevratništvo. Z razorožitvijo je treba sprostiti sile za velike naloge našega časa, ki smo jih že našli: premagovanje lakote, človekov razvoj in napredek narodov.

Papež je že pred tem med bogoslužjem v cerkvi sv. Petra naglasil pomen svetovnega dneva miru, za katerega je že pred časom določil geslo: Mladi in mir — z roko v roki. 18. svetovnemu praznovanju

dneva miru je v Rimu pri omenjeni maši sledilo kakih 20 tisoč mladih. Papež je razmišljanje o mladih in miru vključil tudi v pobudo Organizacije združenih narodov, po kateri je leto 1985 svetovno leto mladine.

Med pridigo je Janez Pavel II. poudaril še pomen 1100-letnice smrti svetega Metoda na Moravskem. V letu 1985 bo Sveti sedež s posebno pozornostjo opozoril krščanski svet na slovanska apostola, sveta brata Cirila in Metoda in na njuno delo za Kristusa med Slovani.

— □ —

PO ATENTATU NA BRZOVIAK
NEAPELJ - MILAN

Kljub novoletnim praznikom je sodstvo nadaljevalo s preiskavami v zvezi z atentatom na brzovlak Neapelj - Milan z dne 23. decembra. Orožniki in policijski agenti so v Bologni izvedli vrsto hišnih preiskav, zlasti v krogih skrajno-desničarskega prevratništva.

Policijski agenti in orožniki so izvedli nekaj hišnih preiskav tudi v Rimu in Milanu. V lombardski prestolnici so baje zaslišali nekaj skesanih desničarskih prevratnikov.

V bolnišnicah v Bologni je še 26 ranjenecv z brzovlaka, na katerem se je razpočil peklenski stroj. Štirje ranjenci se še vedno borijo s smrtjo.

— □ —

V svoji novoletni poslanici se je predsednik republike Pertini spomnil nedolžnih žrtev atentata na brzec Neapelj - Milan in pozval varnostno in obveščevalno službo, naj vztrajno nadaljuje s preiskavami doma in v tujini. Glavni stan terorizma je — po mnenju državnega poglavarja — v tujini.

Kako so pričakali Novo leto

Odmetavanje petard, streljanje in drugi hrupni načini pozdravljanja Novega leta so terjali v Italiji smrt ene osebe, medtem ko je bilo laže ali teže ranjenih 676 ljudi. Število ranjencev je za 80 enot višje od lanskega leta, pa čeprav so sile javne varnosti letos predhodno skušale preprečiti neodgovorno početje z eksplozivni. V Neaplju, Rimu in Turinu so pred novim letom zaplenili več stotov petard in umetnih ognjev.

Do smrtnega primera je prišlo v Palermu. Medtem ko je 55-letni Antonino Siracusa doma nazdravljaval novemu letu, ga je skozi okno zadela svinčenka, ki jo je neznanec izstrelil s samokresom.

Največje število ranjencev je v Neaplju in okolici.

V Sydneyu v Avstraliji, kjer so imeli doslej vedno težave zaradi nevarno razigranih silvestrovanj v nekem delavskem predmestju, je občinska uprava priredila celo skupinski, organizirani požig 16-ih starih avtomobilov, da bi se napadalnost prebivalcev izživel pri tem. Kaže, da se je dejansko znižalo število ranjencev in na-

silnih dejanj. V drugih krajih Avstralije je gosto deževje pripomoglo k mirnejšemu poteku praznovanj.

V Londonu se je po starem običaju zbralo kakih 50 tisoč ljudi na Trafalgar Squaru, kjer so pričakali polnoč. Veliki svetlobni napis so jih vabili k previdnosti, saj sta lani dve ženski izgubili življenje, ko se je podrl neki oder in je prestrašena množica pohodila 145 ljudi. Javni prevozi so bili v Londonu brezplačni: ponudila jih je znana tovarna pijač.

V Nigeriji je vojaška vlada za Novo leto osvobodila 2.500 zapornikov. V Čilu pa je Pinochetov režim — podobno kot na sveti večer — začasno odpravil določila policijske ure.

V Pekingu so lahko prebivalci gledali ognjemete, čeprav je še pred dnevi partijska okrožnica svetovaia Kitajcem, naj Novo leto praznujejo ob dobri skodelici čaja, brez »čudaških« slovesnosti.

Britanski rudarji, ki že 43 tednov stavkajo, so praznovali skromno. Na Škotskem so si v simbolično voščilo izmenjavali po nekaj kosov premoga.

MED STVARNOSTJO IN UTOPIJO

Bosta informatika in robotika »spremenili svet«?

Najrazvitejše dežele sveta stopajo v obdobje družbenega razvoja, ki so ga sociologi poimenovali post-industrijsko obdobje, ali obdobje informatične revolucije. To, kar je pomenil izum parnega stroja v 19. stoletju za industrijsko revolucijo, to pomeni izum računalnika v 20. stoletju za informatično revolucijo.

Kvalitativno razliko med industrijsko družbo in informatično družbo je mogoče ponazoriti s kvalitativno razliko med, denimo, množico enoceličarjev, ki bolj ali manj naključno živijo skupaj in »komunicirajo« med sabo brez nekega vnaprejšnjega organizacijskega modela, ter mnogoceličarjem, katerega organizem je tudi sestavljen iz množice celic, ki pa so med sabo trdno organizacijsko in komunikacijsko povezane v enoten sistem. Tako kot obstajajo večcelični organizmi od najpreprostejše zgradbe do najrazvitejših sesalcev, pri katerih se skupine celic združujejo v najrazličnejše višje sisteme, znotraj katerih in med katerimi potekajo številne in izredno zapletene povezave, tako se je tudi družba razvijala od najpreprostejših organizacijskih oblik z majhnim številom interakcij do razvitih sodobnih družb z zapleteno organizacijo in ogromno komunikacijsko intenzivnostjo, ki ji pa še daleč ni videti konca.

Tako kot se razviti sesalci niso pojavili v nekem danem trenutku, tako se tudi informatična družba ni pojavila nenadoma, pač pa je nasledek celotnega dosedanjega razvoja družbe. Na vsaki stopnji razvoja družbe so se v družbi odvijale komunikacije, prek katerih se družba šele realizira kot družba, razlika med prejšnjimi stopnjami v razvoju družbe in informatično družbo je v glavnem v tem, da je bil vse do vključno industrijske družbe poudarek predvsem na izgradnji hardvera (hardware: angl. izraz za rač. opremo) če se računalniško izrazim, medtem ko je v informatični družbi poudarek na softveru (software: angleški izraz za računalniško programiranje). Hardver bi v tej zvezi lahko enačili z materialno substanco družbe, medtem ko je softver njena notranja organizacija (politični sistem, gospodarski sistem in vsi drugi družbeni podsistemi) prek česar se odvija (zgodovinsko) življenje družbe.

V informatični družbi je torej poudarek na notranji organizaciji njenih konstitutivnih elementov s pomočjo dane infrastrukturne opreme, medtem ko je bil še v industrijski družbi poudarek predvsem na izgradnji opreme, ki omogoča konstituiranje višjih oblik družbene organizacije. Računalnik in komunikacijski sistem so v informatični družbi oz. v njenih podsistemih tisto, kar so v bioloških organizmih možgani in živčni sistem. Seveda je današnja informatična družba šele zametek resnično informacijsko integrirane družbe, toda razvoj na tem področju je izredno hiter.

Vzporedno z razvojem računalništva gre tudi razvoj robotike, to je samokrmiljenih, zaenkrat pretežno mehanskih naprav, ki jih je mogoče združevati v višje sisteme, kar pomeni, da lahko relativno samostojno opravljajo ne samo posamezne delovne operacije, pač pa tudi zapletene in iz mnogih delovnih operacij sestojече se delovne procese. Dandanes, denimo, že obstoje robotizirane tovarne, kjer je delovni proces v ce-

loti samokrmiljen, kjer centralni računalnik že tudi samostojno reprogramira posamezne robote, ki v tem procesu opravljajo posamezne delovne operacije. Gre skratka za fleksibilen proizvodni proces, kjer računalnik samostojno opredeljuje posamezne faze procesa.

Zaenkrat računalniki še niso sposobni totalnega samoprogramiranja, to je samostojnega mišljenja, kakršno je lastno človeku. — Toda: znanstveniki obetajo, da bo že naslednja generacija računalnikov, ki bo prišla na trg v prihodnjih petih do petnajstih letih, opremljena z umetno inteligenco, kar pomeni, da bodo ti računalniki sposobni misliti na enak način kot človek. Znanstveniki pravijo, da bo razlika »le« v tem, da bodo ti računalniki pametnejši od človeka!

PROSTOR MLADIH

Razmišljanje ob začetku leta mladih

Organizacija združenih narodov je leto 1985 progiasila za leto mladih, se pravi za leto, ko naj bodo v ospredju zanimanja vprašanja, ki zadevajo mladino.

Problemov je ničkoli: brezposelnost, prva zaposlitev, vzgojna vprašanja, vprašanja mamil, mladinska emarginiranost, mladinski kriminal, bolezni, pomanjkanje ljubezni, lakota v svetu, razbite družine, rušenje vrednot, ki so doslej pomenile gotove mejnike v človeški družbi, vse to zahteva od ljudi, da se zamislijo in najdejo rešitve, kajti na mladih stoji svet. Prizadevati si je treba, da se na svetu ustvarijo pogoji, ki so potrebni za posameznikovo in družbeno rast.

Upati je, da dobri nameni ne bodo med letom skopneli, kot so bile na splošno bolj malo učinkovite številne pobude, do katerih je prišlo med letom, posvečenim otrokom, prizadetim, ostarelim itd.

Leto 1985 naj bo predvsem priložnost, da bomo o teh vprašanjih razmišljali. Za izhodišče nam mora biti volja, da spoznamo resnično stanje in probleme, ki danes tarejo mlade. Samo tako bomo mogli ra-

Posledice stvaritve umetne inteligence, ki bo lahko nadomeščala celo človeški razum, si je v tem trenutku pač nemogoče predstavljati. O njih je mogoče le ugibati. Povsem gotovo pa je, da bo pojav umetne inteligence sprožil družbene procese, ki bodo prav tako vseobsežni in nepredvidljivi kot procesi, ki sta jih sprožila industrijska in informatična revolucija.

Če z določeno mero znanstvene fantastike posežemo na področje futurologije, lahko postavimo domnevo, da bo človek sčasoma postal nepotreben kot produkcijska sila. To bi lahko pomenilo tudi zaton človeka in pojav nove, višje in odpornejše oblike inteligentnega življenja, ki je piscem znanstvene fantastike že dolgo povsem domača. Ta oblika zemeljskega življenja, če bo do nje prišlo, bo sposobna premagati tudi ogromne razdalje v vesolju, kar ljudem zaradi krhke psiho-fizične konstitucije verjetno nikoli ne bo dano, saj bo sposobna obstajati v človeku izrazito neugodnih razmerah (brez zraka, pri visokih in nizkih težnostih, pritiskih, temperaturah ipd.). Takšna oblika zemeljske civilizacije se bo sposobna skoraj neomejeno širiti v vesolju.

zsviti in si zamisliti primerno strategijo za stvarne in učinkovite posege na tistih področjih, ki zanimajo mlade.

Poglejmo za trenutek na naša tla.

Prav gotovo se smemo, vsaj glede problemov, ki sicer pestijo mladino v državi, matični domovini in po svetu, smatrati za relativno srečne. Mnogi problemi, kot so široka uporaba mamil ali mladinski kriminal, še niso namreč zajeli naših najstnikov in najstnic. Menimo, da je naša mladina, tako študirajoča, kot tista, ki je drugače zaposlena ali še čaka na prvo delovno mesto, v bistvu zdrava. Med nami je opaziti relativno precej močno angažiranost v raznih športnih in kulturnih društvih, kar je posledica dejstva, da nas manjšinsko življenje pogojuje, da je naša kulturno-prosvetno-športna dejavnost precej razvejana. Na tem področju pa bi lahko še marsikaj izboljšali. Kot izhaja iz ankete, ki je bila izvedena med lanskimi abiturienti tržaških slovenskih višjih srednjih šol in o kateri so poročali v Dragi 84, bi zlasti študirajoča mladina bila lahko bolj angažirana na kul-

dalje na 6. strani ■

Peta obletnica sovjetske zasedbe Afganistana

Svetovna javnost je z zadovoljstvom vzela na znanje vest, da se bodo čez nekaj dni v Ženevi obnovila pogajanja med velilama o jedrski in vesoljski oborožitvi. Tudi iz poteka obiskov, ki sta ju pred dnevi opravila sovjetski ministrski podpredsednik Arhipov na Kitajskem in član sovjetskega političnega urada Gorbačov v Veliki Britaniji, smemo sklepati, kako je tokrat tudi Sovjetska zveza trdno odločena, prizadevati si za doseg takšnega sporazuma, ki bi bil sprejemljiv za obe strani.

V pričakovanju novih ženevskih pogajanj pa je šla skoraj molče mimo peta obletnica sovjetskega vojaškega vdora v Afganistan. Položaj v tej azijski državi vse-

kakor premalo odmeva po svetu, zlasti če pomislimo, kako smo svoj čas kritično spremljali dogajanje v Vietnamu. Tuji dopisniki nimajo sicer vstopa v Afganistan, zaradi česar so vesti iz te dežele zelo skope. Tu pa tam pa le pride kaka vest na Zahod. Zadnja je ta, da so afganistanski partizani na samo obletnico sovjetske zasedbe države (27. decembra) napadli sovjetska oporišča v sami prestolnici Kabulu. Šlo je baje za odgovor na širokopotezno sovjetsko vojaško akcijo, ki se je bila začela nekaj dni prej in katere glavni cilj je bil prekiniti zveze z begunskimi taborišči v Pakistanu.

dalje na 7. strani ■

Most 69-70

Tik pred koncem leta se je v knjigarni pojavila lanska 69/70 številka tržaške dvojezične revije »Most«.

Na prvem mestu prinaša razmišljanje glavne urednika prof. Aleša Lokarja z naslovom »Korenine sedanje tržaške krize in možnosti izhoda«. Pisec ugotavlja, da so zgodovino Trsta v bistvenih stvareh krojili ne Tržičani, ampak zunanji dejavniki, predvsem Benetke, Dunaj, slovenski in italijanski priseljenci. Ti zunanji posegi so tržaškemu mestu res omogočili gospodarski vzpon, a so tudi skalili nekdanj mirne odnose med njegovim slovenskim in italijanskim prebivalstvom.

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 7. januarja, prvi sestanek v novem letu. Ester Sferco bo predstavila zbirko novel Saše Martelanca, ki je pod naslovom MELODIJA izšla v letošnji redni zbirki Goriške Mohorjeve družbe. Začetek ob 20.30.

Danes Trst ne more in ne sme več računati na pomoč od zunaj, da bi se rešil iz splošne krize, v katero je zabredel. Po Lokarjevem mnenju se mora opreti na lastne sile, da se razvije v sodobno terciarno gospodarsko središče in da hkrati zaceli rane, ki jih je odprla od zunaj uvožena in podpihvana narodnostna mržnja.

Etnologinja Alenka Goljevšček objavlja zadnji del predavanja o mitu v slovenski ljudski pesmi, ki ga je imela 1981. leta v tržaškem Slovenskem klubu. Gre za povzetek nekaterih vprašanj, ki jih obravnava v svoji knjigi »Mit in slovenska ljudska pesem«, izšli pri Slovenski Matici, Lj. 1982. V tej številki »Mosta« se Goljevščkova pomudi pri odsevu stare slovenske družbene strukture v ljudski pesmi. Bistvena družbovna, sredotežna sila so v tej družbi bile sorodstvene vezi. Na gospodarskem in drugih področjih so omogočale bratske, egalitarne odnose (vsaj znotraj posameznih skupnosti), po drugi strani pa so vsebovale tudi neizprosne nadzorne in prisilne mehanizme. Iz te analize se avtorici porodi zaključno vprašanje, ki je toliko stvar preteklosti, kolikor bodočnosti: Je mogoče vzpostaviti družbeni model enakosti brez prisile, bratstva brez terorja?

Zadnji zvezek »Mosta« prinaša nadalje (samo v slovenščini) odlomek nedavno objavljenega zgodovinskega romana »Vojna in revolucija«, ki ga je napisal v ZDA živeči slovenski pisatelj Frank Bükvič, italijanski prevod tragedije »Prokurator Poncij Pilat« Ivana Mraka, izvirno tridesetminutno radijsko igro, »Izmisliti si otok« Arnalda Bressana, enajst pesmi Gina Brazzodura, ki je prispeval tudi tri knjižne ocene. Gre za knjige »Scene della guerra antifascista« Basila Davidsona (zal. Rizzoli, 1981), »L'arcipelago del Quarnero« Giacoma Scottija (Mursia) in »Viaggiatori a Trieste« Nicolasa Powella (Mursia). Med recenzenti zasledimo tudi ime pisatelja Leva Dele. Prispeval je poročilo o nemški publikaciji Wilhelma Bauma, ki je izšla pri celovski založbi Carinthia z naslovom »Knjiga o 'Nemcih' in Slovencih na Kranjskem«. Detela se oglašja tudi s pismom uredništvu. V njem opozarja na nekatere netočnosti, ki jih je zasledil v sestavku Marjana Rožanca »Esej o neobljudenosti Slovenije, o zalezovanju Edvarda Kocbeka in o evropskem Slovcu«. Esej je bil objavljen v lanski 8. številki revije »Problemi«.

Izšel je Jadranski koledar za leto 1985 s knjižno zbirko

V teh dneh je prišel med Slovence v zamejstvu Jadranski koledar za leto 1985 s priloženo knjižno zbirko, ki jo sestavljajo knjige Cirila Kosmača »Kamen in njiva«, roman Vladimira Bartola »Čudež na vasi« in knjiga Saše Rudolfa »Olimpijski ogenj in dim«. H knjigam Založništvo tržaškega tiska prilaga še stenski koledar za letošnje leto.

Založništvo je za letošnje knjižno zbirko imelo srečno roko. Tako pri Kosmaču kot pri Bartolu gre za teksta, ki doslej še nista izšla v tiskani obliki in jih zdaj končno lahko beremo tudi v knjižni obliki. Casnikar Saša Rudolf je napisal zanimivo knjigo o vtisih z raznih olimpijskih iger, ki jih je spremljal kot dopisnik Radia Trst A. Vse knjige zaslužijo podrobnejšo in natančnejšo predstavitev. V tem članku pa se bomo dlje ustavili pri koledarju za letošnje leto.

Ze zunanja oprema je zaradi svoje sporočilnosti zelo primerna. Spodnja polovica platnice namreč upodablja manifestacijo leta 1945 pred občinsko palačo v Trstu, zgornji del platnic letošnje enotno slovensko manifestacijo za naše pravice na Travniku v Gorici. Sredi platnic pa so pod naslovom grafični oblikovalci narisali veliko rdečo štiridesetletnico, ki nas spominja na obletnico osvoboditve.

Koledarskemu delu sledi, kot je običaj, uvodni članek Borisa Raceta. Pod naslovom »Upanje in zaskrbljenost« skuša analizirati sedanji položaj manjšine v Italiji in obravnava boj za dosedo naših narodnih pravic. Sledi daljši članek Milana Pahorja »Ob 40-letnici osvoboditve«, ki je opremljen z bogatim arhivskim fotografskim gradivom. O 40-letnici »Primorskega dnevnika« piše njegov odgovorni urednik Bogo Samsa. Andrej Korenčan piše o »Delovanju Komande mesta Sežana«. O tem kaj nam pomeni Rižarna danes, pa piše Neva Lukeš.

Sledi objava zanimivega zgodovinskega gradiva. Bojan Brezigar je pripravil za tisk resolucijo poslanca Wilfana v rimskem parlamentu z dne 17. novembra 1922. Besedilo je prevedel iz parlamentarnih aktov 26. zakonodajne dobe.

Jasno podoba o sedanjem stanju naše šole dobimo, če preberemo članek Pavla Stranja »Slo-

vensko šolstvo v Italiji«. Zelo zgovorni so statistični podatki, ki jih objavlja avtor. Zanimiv je tudi članek Andreja Vovka o šolski organizaciji Družbe sv. Cirila in Metoda v Julijski krajini po prvi svetovni vojni. Slavica Plahuta je napisala članek o »Partizanskem gospodarstvu v Slovenskem primorju«. Zelo temeljit in podoben pa je članek Brede Pahor o tem, kako Cerkev gleda na narodno vprašanje. Ravnatelj Goriškega muzeja Branko Marušič piše o starinoslovskih zanimanjih Henrika Tume in Jožeta Srebrnič, za našo zgodovino pa je relativno malo poznano zanimanje za usodo naših izseljencev. To področje krije Dorica Makuc, ki je napisala zelo zanimiv članek; opremljen je s fotografskimi posnetki o »Izseljevanju Primorcev v Južno Ameriko«. Branko Jazbec in Karlo Devetak analizirata gospodarsko krizo na Tržaškem in Goriškem, Karlo Devetak pa še kmetijstvo na

HRANILNICA in POSOJILNICA z OPČIN

NAVZOČA TUDI V MILJAH

Pred dnevi izdana odločba priznava tudi hranilnicam in posojilnicam širša teritorialna operativna področja. Zato bo tudi Hranilnica in posojilnica na Opčinah smela odslej raztegniti svoje poslovanje na celotno ozemlje Miljske občine.

Medtem ko sporočamo vsem zainteresiranim to novo možnost, izrekamo vsem cenjenim strankam iz občine Milje in vsem morebitnim bodočim uporabnikom naših služb in uslug srečno novo leto.

HRANILNICA IN POSOJILNICA
TRST - OPČINE

Naravni park v Glinščici

Dolinski občinski svet je 19. decembra 1984 odobril predložene akte Parka doline Glinščice in Zaščitenege področja Pesek. Te načrte, ki naj bi v celoti pretresli in obdelali vprašanje zaščitenege področja, bodo predstavili javnosti v ponedeljek, 7. januarja, ob 18. uri v gledališču »France Prešeren« v Boljuncu.

Podrobne načrte krajinske zaščite Glinščice in zaščitenege področja pri Pesku so pripravili arh. Dušan Valec in sodelovanju s člani tehničnega zavoda ARCO in z nekaterimi strokovnjaki s posameznih področij. Ti so dr. Aldo Canziani in dr. Bruno Grego za geološke in geomorfološke analize področja, dr. Sergio Dolce, dr. Sergio Paradisi in dr. Fabio Stoch za področje rastlinstva in živalstva, geom. Giovanni Meng je obdelal arheološke zanimivosti, inž. Vitjan Sancin vprašanja v zvezi s kmetijstvom, prof. Pavle Merku pa toponomastiko področja.

Tržaškem. Dušan Kalc je objavil aktualen intervju z devinsko-nabrežinskim županom dr. Pavlom Fondo.

Boris Pangerc piše o pritrkovalcih v Bregu, Mirta Čok in Kristina Kovačič pa o ljudskem zdravilstvu pri nas. Aldo Rupel poroča o telesnokulturnem središču v Gorici, zelo zanimiv pa je članek Stanka Flega »O cerkvah sv. Andreja in sv. Martina pri Dolini«. Pred temeljito bibliografijo slovenske publicistike v Italiji lahko preberemo še poročilo o miadinskih raziskovalnih taborih pri nas, ki ga je prispeval Milan Pahor.

—□—

Na Poljskem se nadaljuje kazenska obravnava proti pripadnikom politične policije, ki so ugrabili in nato umorili duhovnika Jerzyja Popieluška. Oba častnika varnostne službe sta ponovno poudarila, da sta »izvajala« ukaze nadrejenih, pri čemer sta namigovala na visoke funkcionarje notranjega ministrstva.

—□—

Z Novim letom so v Jugoslaviji odpravili omejitve za potovanje v tujino. Odpravljen je bil polog ob prestopu meje, ki je bil uveden jeseni leta 1982. Prav tako so bili odpravljene bencinski kuponi.

Kaj se dogaja v goriški nadškofiji

Z januarjem 1985 je postal veljaven odlok goriškega nadškofa msgr. Antona Vitala Bommarca, s katerim so bili deli mavhinjske, devinske in nabrežinske župnije priključeni župniji sv. Mavra v istoimenskem naselju pri Sosljanu. Gre za ves Sosljan, se pravi za ozemlje južno od železniške proge Trst - Tržič, kamor spada tudi del Vižovelj, in za področje »pri Kraljevih«, ki zajema vse hiše za trgovino s pohištvo »Pupis«. Vižovlje in Sosljan sta do zdaj pripadala župniji v Mavhinjah, ostalo področje pa je pripadalo župnijama v Devinu in Nabrežini.

V obeh matičnih cerkvah (v Mavhinjah in Devinu) je bilo pred dnevi javno pojasnjeno, da se slovenski duhovniki goriške nadškofije niso strinjali z odločitvijo nadškofa, a slednji ni upošteval njihovega mnenja. Do zdaj tudi nihče ne ve, kdo in kako bo poskrbljeno za dušno pastirstvo za kakih 300 slovenskih vernikov v župniji sv. Mavra, katere župnik ne pozna slovenskega jezika.

Zanimivo je dalje, da nihče ni vprašal za mnenje neposredno prizadetega prebivalstva, da javnost ni bila predhodno obveščena o tej nameri in da so bili slovenski verniki iz Sosljana iznenada postavljeni pred izvršeno dejstvo.

Se v goriški nadškofiji morda vračamo v obdobje pred skoraj 50 leti, ko je takratni ordinarij nastavljal v nekaterih župnijah nadškofije, na primer v Doberdolu in Devinu, duhovnike, ki niso poznali slovenskega jezika in tudi niso imeli poslušarja za jezikovne in narodne vrednote?

—□—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev in Zvezo slovenske katoliške prosvete v Kulturnem domu v Gorici

IVANKA HERGOLD
PARCELS

v nedeljo, 6. januarja ob 16.00 — ABONMA RED A

v ponedeljek, 7. januarja ob 20.30 — ABONMA RED B

Gre dejansko za poskus krčenja...

■ nadaljevanje s 1. strani

da bi se to nikogar ne tikalo, kot da ne bi šlo — kot bomo poudarili kasneje — za poskus krčenja že ustaljenih in obstoječih pravic.

Peto in zadnje dejstvo, ki ga seveda ni mogoče zanemarjati je, da bodo čez dobre štiri mesece v Nabrežini občinske volitve. Računic je tukaj več, vsaka stranka ima svojo in vsakdo si seveda že pripravlja volilno kampanjo. Nesmiselno bi bilo trditi, da to ni res, kot je tudi nesmiselno trditi, da si volilno kampanjo pripravljajo samo nekatere stranke, ostale pa križem rok gledajo, kaj se dogaja. Mimo številke o tem, koliko glasov komu manjka, da dobi svetovalca več, kajti o tem bodo napovedi možne šele, ko bo znano, koliko kandidatnih list bo na glasovnici za občinske volitve v Nabrežini, pa obstaja tu verjetno še mnogo nevarnejša računica, ki sploh ni več volilna, ampak že povolilna računica. Kajti, kdor namerava graditi volilno kampanjo na parolah ločevanja med obema narodnostnima komponentama, nedvomno že premišluje o tem, kaj se bo zgodilo po volitvah.

In tu se postavlja naslednja ugotovitev (upamo, da se ne bo spremenila v dejstvo): ravnovesje med narodnostnima komponentama v devinsko-nabrežinski občini so zelo labilna in zadostovale bi tudi majhne spremembe, da se zrušijo. Skratka, zadostoval bi rahel premik, da bi bilo uničeno vse, kar je bilo v teh dvajsetih letih narejenega, da bi se namerno in umetno postavljene pregrade, ki sta jih najprej sredinsko-levičarska, nato levičarska manjšinska in končno sedanja uprava vztrajno rušile, ponovno dvignile visoko proti nebu. In tisti, ki bi od tega utrpel največjo škodo, je nedvomno slovenski del prebivalstva, ki bi bil lahko, v takem primeru, popolnoma odrezan od upravljanja devinsko-nabrežinske občine. To pa bi bilo skrajno škodljivo, ne samo za Slovence, ampak za celotno občino sploh in prav zaradi tega ni nihče doslej zajahal tega konjička ali zaglodal te sočne kosti, če je pač komu ta izraz bolj všeč. Če pa smo že pri glodanju kosti, si ne moremo kaj, da ne bi opozorili na to, kdo je prvi zaglodal v kost. In dejstva govorijo sama, saj si socialističnega pisma županu Fondi menda ni izmislila Slovenska skupnost.

In še zadnja ugotovitev, ki izhaja iz dejstva, da ni bilo širših reakcij na ta dogodek in da so še tiste, ki so bile, prikazovale vse v luči nekakšne predvolilne špekulacije. Iz ugotovitve, da so bile povod za vso zadevo verjetno res bližnje ob-

činske volitve in računice posameznih strank, nikakor ne sme izhajati trditev, da je vse to drugotnega pomena in da bo krenilo v pozabo. Opozorili smo že, da je to prvič, ko se vprašanje rabe slovenskega jezika resno postavlja v devinsko-nabrežinski občini, saj je doslej šlo za ustaljeno pravico. To pa pomeni, da gre dejansko za poskus krčenja pravic, ki jih Slovenci že uživamo, da gre torej za načelno vprašanje, pri katerem ni mogoče nikakršno popuščanje. Resnost tega vprašanja presega domet volilnih interesov posameznih strank, saj gre za bistvo boja naše manjšine: prizadevamo si, da bi bile naše pravice večje in v tem boju ne more biti umikanja. Vsak umik bi bil zelo škodljiv, saj bi mi izgubili na bojevitosti, naši nasprotniki pa bi še naprej glodali po naših kosteh. Na to pa danes, ko smo z goriško in s trebensko manifestacijo ter z nekaterimi drugimi enotnimi akcijami pokazali svojo borbenost in trden namen, da dosežemo svoj cilj, pod nobenim pogojem ne moremo pristati. Niti za ceno ljubelega miru v devinsko-nabrežinski upravi.

Koledar dramskega sporeda Radia Trst A za mesec januar 1985

Z mesecem januarjem se na tržaški slovenski radijski postaji »Radio Trst A« pričinja **nova dramska sezona**, ki bo trajala do konca oktobra 1985. To pa z drugimi besedami pomeni, da se bo v tem zimsko-spomladanskem programu zvrstilo nad 50 novih slušnih iger v realizaciji priznanih domačih režiserjev, dramskih igralcev, dramaturgov, glasbenikov in drugih sodelavcev ter seveda tudi avtorjev iz našega pa tudi širšega slovenskega pisateljskega prostora, medtem ko bo poletni dramski spored tudi letos upošteval številne želje poslušalcev po lahkotnejšem, vedrejšem, bolj na varietejsko-kabaretno klimo ubranem sporedu.

V soboto, 5. januarja ob 18. uri: roman v nadaljevanjih (dramatiziran roman). Milan Lipovec »LJUDJE OB CESTI«. Zadnji del tega znamenitega Lipovečevega romana v dramatizaciji **Lelje Rehar** in v produkciji »Radijskega odra«. Pono-vitev.

V torek, 8. januarja, ob 18. uri: izvirna radijska igra. Milojka Žižmond »KOZA IN RAZE«. Radijski prvenec mlade slovenske avtorice iz Nove Gorice, ki bo letos doživela svoj odrski krst tudi na odru novogoriškega Primorskega dramskega gledališča. Milojka Žižmond nam v tem delu nasičenim s poezijo surovega vsakdana pripoveduje o drobnih stvareh enega sončnega dne. Od zore do mraka spremljamo vsa pota mlade zakonske žene in matere, ob tem pa občudujemo avtoričino fabulativno in nadgrajevalno silo, da bi v pičlo odmerjenem času za zanimivo slušno igro vnesla v togi in sivi dan svojega radiofonskega razmišljanja poezijo večnosti in neminljivosti. **Režija Marko Sosič. Produkcija »Radio Trst A«.**

V soboto, 12. januarja ob 18. uri: Lelja Rehar »SMEH NA DOMAČIH TLEH«. Prva oddaja. Slovenska humoristična enolončnica z naših tal, kot

Števerjanski vestnik ob koncu leta

Pred božičnimi prazniki je v Števerjanu izšla osma, decembrska številka Števerjanskega vestnika. Gre za krajevno publikacijo, ki skrbno spremlja kulturno, politično, versko in družbeno življenje v števerjanski občini že celih 16 let.

Uvodnik v to praznično številko sta napisala dušna pastirja Števerjana in Jazbin. Posvetila sta ga mednarodnemu letu mladih in papeževi poslanici za božične praznike in Novo leto. Tudi Janez Pavel II. je namreč poslanico posvetil mladini vsega sveta in njenemu boju za mir.

Sledi vrsta zapisov, ki bralce iz Števerjana, Jazbin in drugih zaselkov seznanjajo z obračuni del za cerkev v Števerjanu in pri obnovi župnišča. Drugi članki pa poro-

čajo o bogati kulturni dejavnosti, ki so ji bili pobudniki števerjanska kulturna društva. To so bila miklavževanja v Števerjanu in nastop otroškega in mladinskega zboru na Mali Cecilijanki '84 ter silvestrovanje v Sedejevem domu.

Med osebnimi vestmi se Vestnik spominja dveh slavljencek, najstarejših občank v Števerjanu. Gre za 90-letno Frančiško Klanjšček in 95-letno Rozino Komic.

S političnega področja pa v Števerjanskem vestniku lahko preberemo dve krajši poročili o srečanju deželnih vodstev Kršćanske demokracije in Slovenske skupnosti na Plešivem pri Krminu in o obisku delegacije SZDL pri deželni Slovenski skupnosti.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zbornik bratov Miladinovih

Dnevni tisk in tudi naš list sta v zadnjem času poročala o nekaterih pobudah, ki pričajo o posredniški vlogi slovenske kulture v preteklosti in danes na ozemlju dežele Furlanije - Julijske krajine. To je bilo poudarjeno n.p. v poročilih o izidu zbornika »Est Europa - Miscellanea Slovenica« v Vidmu in o predstavitvi zbornika referatov na simpoziju ob 100-letnici smrti Štefana Kociančiča (1818-1883), ki je bila v Gorici. In prav s Kociančičevim imenom je povezana še ena kulturna pobuda, o kateri je prav, da spregovorimo tudi v našem listu.

Goriški muzej, Narodni muzej Struga, Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani in Znanstveni inštitut tamkajšnje Filozofske fakultete so namreč izdali obsežno knjigo z naslovom »Brata Miladinova. Ljudske pesmi v slovenskem prevodu Štefana Kociančiča« (Ljubljana 1984). Za

Breda in Hadrijan Caharija iz Devina sta na Novo leto dobila prvorojenčka Matjaža. Srečnim staršem iskreno čestitamo.

tega primorskega duhovnika, profesorja stare zaveze v goriškem bogoslovju, je znano, da je obvladal neverjetno število jezikov, in tako ni čudno, da ga je zamikala tudi makedonščina. Prva izdaja omenjenega zbornika je s pomočjo škofa Josipa Juraja Strossmayerja izšla leta 1861 v Zagrebu z naslovom »B'lgarski narodni pesni sobrani od Bratja Miladinovci Dimitrija i Konstantina i izdadeni od Konstantina«, sledile so še izdaje leta 1891 v Sofiji, leta 1962 in letos pa v Skopju. Ko se je Štefan Kociančič lotil prevajanja tega obsežnega dela, je imel torej pred seboj prvo, zagrebško izdajo.

Rokopis Kociančičevega prevoda zbornika bratov Miladinovih hranijo v Semeniški knjižnici v Gorici, med svojim študijskim bivanjem v tem mestu pa ga je odkril prof. Dragi Stefanija, lektor makedonskega jezika na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Izvirnik zbornika šteje 660 pesmi, od tega največ makedonskih, razmerje z bolgarskimi je 8:1. Kociančič jih je prevedel 291, in sicer makedonskih 221, bolgarskih pa 70. Poleg prevodov pesmi najdemo v rokopisu še predgovor, opis ženitovanjskih običajev in kazalo, kar vse je natisnjeno v izdaji, ki je letos izšla v Ljubljani. V goriški Semeniški knjižnici se je poleg rokopisa slovenskega prevoda zbornika ohranil tudi Kociančičev slovar nejasnih besed, uporabljenih v izvornem jeziku teh pesmi, s čimer je po mnenju prof. Stefanija nastal najboljši makedonsko-slovenski slovar v 19. stoletju.

Tiskano izdajo Kociančičevega prevoda zbornika bratov Miladinovih je uredil prof. Stefanija, ki je tudi poskrbel za strokovni uvod v slovenskem in makedonskem jeziku. Ko razmišlja o motivih, ki so Kociančiča gnali k temu tudi za današnje pojme zahtevnemu podvigu, med drugim ugotavlja: »Pobude za prevajanje pesmi bratov Miladinovih so bile verjetno različne. Po eni strani je bil to lahko vpliv duhovnega pokrovi- teljstva J. J. Strossmayerja in njegove nedvomne

religioznosti, ki je tedaj lahko bila porok za kvaliteto ideje. Po drugi strani pa je makedonski epski ljudski verz izražal borbena zavest na slovanskem jugu, ki je niti turški jarem ni mogel zatreti. Med ljudmi je živela pesem kot neodtujljivo svobodno sporočilo, kot literatura, ki ohranja narode; v Zborniku so živeli makedonski ljudski običaji neodvisno od običajev zavojevalcev; v Zborniku se uporablja jezik, ki ni turški (vsaki pesmi je mogoče določiti narečje, čeprav lokalizacija ni navedena v vsakem besedilu). Zbornik je dokaz resničnega narodnega preroda, in sicer faze makedonske romantike.« Prof. Stefanija nadalje trdi, da Kociančičev prevod »priča o potrebi kulturnega komuniciranja med balkanskimi Slovani že v 2. polovici 19. stoletja.« Na koncu svoje uvodne študije pa piše: »Čeprav sta vsekakor izraz Strossmayerjevega 'jugoslovanstva', sta Kociančičevi deli Glossarium (že omenjeni slovar nejasnih besed, op. ur.) in Brata Miladinova v slovenskem prevodu stezi, ki nas že davno zbližujeta.«

Slovenska tiskana izdaja Kociančičevega prevoda zbornika šteje z uvodno študijo in kazali vred 318 strani. Čeprav ni natisnjena v razkošni tiskarski tehniki, pa dobimo vtis, da je skrbno urejena, kar je zasluga zlasti prof. Stefanija z ljubljanske Filozofske fakultete. Urednik je Kociančičev prevod ohranil v njegovem izvorniku, torej v slovenščini prejšnjega stoletja, kar pa ne moti, saj se razen v uporabi nekaterih arhaizmov bistveno ne loči od današnjega knjižnega jezika. Knjigo kot celoto lahko označimo za solidno znanstveno-kritično izdajo pomembnega prevajalskega dosežka iz slovenske preteklosti.

M. V.

RAZMIŠLJANJE OB ZAČETKU LETA MLADIH

■ nadaljevanje s 3. strani

turno-prosvetnem področju. Iz iste ankete lahko jemiemo na znanje pomirjujočo vest, da pomeni mladim narodnost veliko vrednoto, ki je v lanskem letu imela tudi priložnost, da se je konkretizirala v skupnih pobudah, kot sta bili manifestaciji v Gorici in v Trebčah.

Naša mladina pa se lahko istoveti z vsedržavnim stanjem in pojavom, ki ga je opaziti tudi drugod po svetu, ko kaže določene znake politične neangažiranosti. To se odraža tudi na ideološki ravni, saj ni več izrazito ideološko obarvanih mladinskih skupin, kot je to bilo jasno vidno vse do let 78, 79.

Ob novem letu voščimo našim mladim vse najboljše in veliko sreče v njihovem osebnem življenju. Želimo jim, da bi znali osebne darove, sveže ideje in energijo koristno uporabiti za še nadaljnjo osebno, a tudi družbeno in narodno rast. To je področje, na katerem se lahko sprosti vsa njihova ustvarjalnost. Posebno pa naj nesebično priskočijo na pomoč in osvežijo že obstoječe strukture, organizacije in društva. Rasti je namreč treba iz korenin.

Želimo jim tudi, da bi bili vztrajni in potrpežljivi, da bi težili po kritičnem gledanju na svet in da bi znali svoja stališča tudi značajno in dosledno zagovarjati. Če starejšim očitamo konformizem, naj bo vsaj mladina naravna in iskrena. Če velja trditev, da na mladih stoji svet, je tudi naravno vprašanje, na čem stojijo mladi? Naše zadnje voščilo gre zato njihovim staršem in vzgojiteljem, delodajalcem in državnikom. Tem voščimo, da bi v letu 1985 znali iskreno in z dobro voljo prisluhniti problemom mladih in da ne bi gledali nanje z višine svojih »sivih las«.

Izšlo je Sveto pismo Nove zaveze v novem prevodu

Leto 1984 je za nami. Bilo je leto, v katerem smo se Slovenci spominjali ene najpomembnejših obletnic naše zgodovine, se pravi 400-letnice izida Dalmatinove »Biblije« in Bohoričeve slovnice »Zimske urice«. To je bila tudi spodbuda, da so Slovenci prelomno obletnico hoteli počastiti z novim prevodom Svetega pisma Nove zaveze, ki naj svetopisemski jezik približa sodobnemu duhu slovenskega jezika. Prav to je mogoče najpomembnejša in najvidnejša novost tega dela, pri katerem so sodelovali številni prevajalci iz Slovenije, a tudi iz zamejstva in celo iz zdomstva, tako da lahko tudi za to izdajo rečemo, podobno kot trdi Matjaž Kmecl za Dalmatinovo, da se je »vanjo, v njen izid, steklo vse, kar je najboljšega premogla prva strnjeno in domovinsko delujoča skupina izobražencev v slovenski zgodovini. Bila je zgodnji znanilec enotnosti slovenskega kulturnega prostora.«

V 400 letih se je jezik nedvomno močno razvil, pomen dobrega prevoda Nove zaveze oz. celotnega Svetega pisma pa je izrednega kulturnega pomena za vsak narod.

Prav zato bodo ta prevod slovesno predstavili slovenski javnosti v sredo, 16. januarja, ob 9. uri

na Teološki fakulteti v Ljubljani. Spored predstavitve je dogodku nadvse primeren. O zgodovini nastanka novega prevoda bo govoril dr. Jože Krašovec, o vsebinskih novostih novega prevoda dr. France Rozman, jezikovne značilnosti novega prevoda bo predstavil prof. Janez Gradišnik, pomen jubilejnega prevoda za Cerkev na Slovenskem pa bo razčlenil nadškof msgr. Alojzij Suštar.

Predstavitvi bo sledila okrogla miza na temo »Sveto pismo danes - Sveto pismo meni«. Pri okrogli mizi bodo sodelovali: bibličist (dr. Bizjak), prevajalec (prof. Rebula), liturgist (dr. Smolnik), pastoralist (dr. Valenčič), praktični dušni pastir (F. Dular), študent teologije (Vehovar), družinska mati (J. Jakob) in še zastopnik binkoštna Cerkev na Slovenskem (pastor Kuzmič).

Ob tej priložnosti bodo v kapeli Teološke fakultete pripravili in odprli razstavo, posvečeno Svetemu pismu. Ob primerih vseh slovenskih prevodov si bodo obiskovalci lahko ogledali tudi prevode v druge svetovne jezike in številne arheološke eksponate, ki jih bodo bogatili barvni diapozitivi o krajih, ki veljajo za domovino Svetega pisma. Razstava bo odprta do konca januarja.

Sodobno kmetijstvo

Kako obvarujemo sadno drevje pred divjadjo

Največ škode naredi divji zajec. Z ostrimi zobmi objeda lubje. Zobe zarije do lesa, jih stisne in lub gladko odgrizne. To ponavlja toliko časa, da obje debele od tal do višine, ki jo doseže, kar je odvisno od potrebe po hrani ali zdravilnih snoveh, pa tudi od količine hrane, ki je na voljo, in njene kakovosti. Zajec odtrga lub od lesa, to pa je za nadaljnji razvoj drevesa oziroma za lub lahko usodno.

Veliko škodo povzročata tudi srna. Vendar ta luba ne odgrizne gladko kot zajec, temveč samo na eni strani. Potegne ga po dolžini, odčesne in požre. Sicer pa ravno tako kot zajec bolj ali manj oguli drevo do lesa. Poleg tega srni zelo teknejo cvetni in listni brsti. Obere jih do višine, ki jo doseže, to je meter in pol do dva metra visoko. Pri visokem drevju so to predvsem nižje veje. Če primanjkuje hrane, živali oberejo vse cvetne in listne brste, pa tudi bolj ali manj olesenele mladike. Tako drevo ostane brez cvetja in listja, razen tistega, ki požene iz slabih ali sekundarnih brstov.

Živalim ugaja predvsem lub na mladih drevesih, po volji pa jim je tudi lub, ki čez leto preraste rane. Tako se dogaja, da so nekatera drevesa iz leta v leto objedena, če niso bila že prvo leto po saditvi dokončno uničena.

Jelenjad povzroči največ škode tako, da si v drevesnih kronah brusi rogovje in s tem polomi ogrodne veje. Nema lokrat ostane samo golo razčesnjeno deblo, iz katerega ni mogoče vzgojiti nove krone.

Divjad lahko v zelo kratkem času, že v eni sami noči, povzroči velikansko škodo in uniči več sto dreves, zato jih je treba pravočasno zavarovati. Oblik varovanja je več; so več ali manj zanesljive, kar je odvisno od velikosti in gostote nasadov, od področja, nege in količine, predvsem pa od vrste divjadi. Najuspešnejše zavarovanje je ograja, ki mora biti tako gosta, da divjad ne more skozi, a tudi ne prek nje.

Najprimernejša je žična ograja, visoka meter in pol do meter osemdeset iz nerjaveče ali pocinkane žice; v novejšem času pa dobimo tudi plastične in plastificirane mreže. Mreža naj bo dobro pritrjena na stebre, ti pa naj bodo močno utrjeni in postavljeni v razdalji 3 do 4 metre. Večkrat jo je treba pregledati in nove odprtine zapreti. Če zapadli sneg močno zniža njeno višino, ga je treba odmetati ali poteptati. V ograji naj bo čimmanj vrat, kajti ta pogosto ostanejo odprta ali se slabo zapirajo, tako da ima divjad prost vhod. Dobro vzdrževana ograja je najboljšo zavarovanje nasada. Je pa draga in se pogosto zatekamo k drugim oblikam. Zelo star način je ovijanje ali obdajanje debel z različnimi materiali, najcenejše je ovijanje s slamo ali koruznico. Ob deblu jo postavimo pokonci in nekajkrat povežemo z žico ali vrvico. V ta namen lahko uporabimo dovolj gosto mrežo ali late, skozi je potegnemo žico, z njimi obdamo deblo in zvežemo. Uporabimo tudi pločevino, plastiko, krpe. Mehke materiale uporabimo v bližini krone, trde do začetka ogrodnih vej, sicer jih pozimi poškodujejo.

Vsa varovala spomladi snamemo. Slamo in drug podoben material požgemo, ker se v njem zadržujejo škodljivci, trde pa shranimo za naslednje leto. Ta dela morajo biti opravljena pravočasno in dosledno.

Varovanje debel s premazi je že zelo staro opravilo, predvsem z domačimi, preizkušenimi snovmi. Ker je divjad zavarovana z lovskim zakonom, a tudi iz humanih razlogov, moramo pripravljati le take premaze, ki divjadi ne poškodujejo, a jo le odvrčajo od objedanja. Lubja se morajo oprijeti, da jih dež in sneg ne spereta. Oljnate snovi in katranske smole na splošno lubu škodujejo, ker zapirajo reže in onemogočajo dihanje. Premaz z apnenim beležem ne zaleže, ker apno odpade, zato je boljša doma pripravljena mešanica. V vodi

dobro razmešamo gašeno apno in dodamo ravno toliko čistih kravjekov ter goveje ali druge krvi in primešamo en ali dva žolča. Mešanici dodamo zmaščeno ilovico in vse dobro premešamo, nakar dodamo še pest steklene volne. Mešanica naj bo tako gosta, da jo lahko mažemo z večjim čopičem in drevo premažemo od tal do ogrodnih vej, če so nizko, pa tudi te. Tako zanesljivo odvrnemo zajca, premaz pa ugodno vpliva na lubje, ki postane gladko in svetlo. Ob pomladnem spiranju je ta premaz dobro gnojilo.

Dobro je narezati vejevje in ga zložiti na rob nasada, tja kamor prihaja divjad, ki se pri nastavljenih vejah ustavi in dokler je teh dovolj, ne sili naprej. Ko sneg vejevje prekrije, ga je treba obrniti nazven.

Z. T.

—□—

PETA OBLETNICA SOVJETSKE ZASEDBE AFGANISTANA

☐ nadaljevanje s 3. strani

Vse kaže, da rdeča armada in filozofska afganistanska vojska kljub očitni vojaški in tehnični premoči nista mogli zatrei ljudskega upora. Zdi se, da se je v zadnjem času tudi del sovjetskega javnega mnenja začel spraševati, kaj se prav za prav dogaja v Afganistanu, kjer je Sovjetska zveza imela do zdaj kakih 20 tisoč žrtev.

Ker se Sovjetom ni posrečilo doseči vojaške zmage, so se odločili za drugačne metode. S spretno propagando so začeli na primer sejati razdor med posameznimi afganistanskimi plemeni, vzgajati pa so začeli nove politične in vojaške kadre, za katere prihajajo v poštev predvsem mladi, ki študirajo v Sovjetski zvezi. Oblasti pa trgajo tudi mlade iz družinskega okolja in jih pošiljajo v šole v Sovjetsko zvezo. Tako se je dogajalo že pod Stalinom in se nato nadaljevalo v Laosu in Kampučiji.

Nič novega ni torej pod soncem, vendar se nam zdi, da ti dogodki le mečejo sence na sicer upanje vzbujajoča pogajanja med velesilama v Ženevi.

Balinarsko društvo »Gradina« v Doberdobu

M. F.

Balinarje so poznali že Rimljani za časa Cezarja. Inačico te igre so poznali in jo še vedno izvajajo v Franciji. Potem se je igra razširila po ostalih delih Evrope.

Tudi v Doberdobu so okoli leta 1930 začeli balinati. Ustanovili so društvo Gradina, ki nosi ime po griču nad vasjo. Igrali so pri Pericu in Franconu. Prirejali so razna vaška tekmovanja, pri katerih so bile nagrade gastronomske posebnosti. Med zadnjo vojno in v letih po njej društvo ni delovalo. Obnovljeno je bilo šele leta 1964 in takoj vključeno v vsedrjavno balinarsko zvezo. Največ zaslug za obnovev je imel pokojni Andrej Marušič. Na začetku, po obnovitvi, je društvo štelo 20 članov; kasneje je število naraslo na več kot 30. Andrej Marušič je društvu predsedoval do leta 1968. Sledili so mu Marino Gerin, Gior-

gio Ulian in Josip Čadež. V zadnjem obdobju pa sta aktivna Marino in Arnaldo Frandolič.

Člani Gradine so takoj po obnovitvi leta 1964 zgradili pri gostilni »Viktoriji« novo igrišče z dvema stezama. Po letu 1977 pa so igrali pri gostilni »Peric« na obnovljenih stezah, na kateri še dandanes tekmujejo.

Članstvo je bilo in je še stalno prisotno na raznih tekmah, turnirjih in srečanjih. Tako sodeluje Gradina vsako leto na pokrajinskem prvenstvu »Boccino d'oro«, kjer je leta 1978 zmagala med devetimi in leta 1979 med triindvajsetimi moštv. Kasneje je društvo še dvakrat zasedlo prvo mesto. Člani so bili prisotni vsako leto na pokrajinskem prvenstvu za posameznike, dvojice, trojke in četverke.

Leta 1979 je šla četverka iz Doberdoba na državno prvenstvo v Casale Monferrato. Na tem državnem prvenstvu je ta četverka predstavljala goriško pokrajino, kot zmagovalka pokrajinskega prvenstva.

Od leta 1980 sodeluje Gradina na zamejskem balinarskem prvenstvu. Že trikrat je zasedla tretje mesto, na zadnjem prvenstvu pa je dosegla največji uspeh in zmagala. Na tem prvenstvu je nastopalo sedem slovenskih moštev; »Polet« z Opčin, »Gaja« s Padrič, »Zarja« iz Bazovice, »Sokol« iz Nabrežine, »Kras« iz Zgonika, »Kraški dom« iz Repna in Gradina. Leta 1980 je član društva Leopold Devetak dobil ob svojem 71. letu priznanje kot najstarejši tekmovalac na turnirju. Naslednje leto pa je naraščajnik društva Mitja Frandolič ob svojem 15. letu dobil priznanje kot najmlajši tekmovalac. Vsako leto priredi eno izmed nastopajočih društev družabni večer z zakusko in zabavo.

Ob dvajsetletnici obnovljenega društva Gradina je Slovensko športno združenje

Gospodarski obračun za leto 1984...

■ nadaljevanje s 1. strani

V samih Združenih državah pa kljub sedanjemu stanju pričakujejo padec dolarja, ker bo moral predsednik Reagan po zaključku volilne kampanje končno sprejeti nepriljubljene ukrepe za zmanjšanje javnega dolga ter primanjkljaja v trgovinski bilanci s tujino.

Ta primanjkljaj je lani koristil razmahu svetovne trgovine zaradi lažjega izvoza v Združene države. V predvidevanju Reaganovih ukrepov — čeprav ne samo zaradi njih — komentatorji pričakujejo za leto 1985 padec porasta svetovne trgovine od 9 na 6%. Slednje je važno opozorilo za izvoznike na primer v Italiji in Jugoslaviji, katerih gospodarstvi sta močno odvisni od izvoza.

Ce govorimo o lučih, moramo glede italijanskega gospodarstva v letu 1984 poudariti zlasti dve dejstvi: industrijska proizvodnja se je dvignila za 6,8% in inflacija je padla na 10,6%. Ni lahko, vendar je možno — je dejal ministrski predsednik Craxi — da se bo inflacija v letu 1985 znižala na približno 7%. Če se bodo pozitivne gospodarske težnje nadaljevale, bo morda že prihodnje leto uvedena tako imenovana težka lira.

Potrebno je dalje večati investicije in proizvodnjo, ki so pogoj za povečanje zaposlitve. Brezposelnost pa ostaja gospodarska in socialna senca, čeprav ne samo v Italiji, marveč tudi v Jugoslaviji in številnih drugih državah. V Italiji je trenutno od dva milijona in pol do treh milijonov brezposelnih, od tega 60% mladincev.

Mladinska brezposelnost, odloženo znižanje davka IRPEF za odvisne delavce in nujnost povišanja pokojnin so temne sence, katere leto 1984 prepušča Craxijevo vladi za leto 1985. O slednjih dveh vprašanjih — je dejal ministrski predsednik — bo vlada razpravljala takoj na prvi seji v januarju.

Kako rešiti vprašanje brezposelnosti? Zahodnonemški kardinal Höffner, ki je predsednik škofovske konference, pravi, da

je potrebna poleg gospodarskega napredka za ustvarjanje novih delovnih mest socialna solidarnost. Uslužbenci naj bi odstopili brezposelnim 5 ur plače na teden. Družine, v katerih sta mož in žena brez otrok in imata oba službo, pa naj bi eno delovno mesto odstopile družinskim očetom s številnimi otroki.

V Italiji v gospodarskih in sindikalnih krogih postavljajo za zmanjšanje oziroma za odpravo brezposelnosti na primer naslednje predloge: predčasno upokožitev delavcev (v industriji s 50. letom), skrčenje delovnega urnika, politiko dohodkov z boljšo razdelitvijo dohodkov in delovnih mest, ustvarjanje novih gospodarskih sektorjev in novih podjetij z višjo tehnologijo, boljšo organizacijo tržišča dela z večjo mobilnostjo delavcev med sektorji in podjetji ter z odpravo tako imenovanih črnih zaposlitev, večjo poklicno izobrazbo delavcev, začeni z mladinci.

Znanstvena ustanova CENSIS, ki je pod pokroviteljstvom Državnega sveta za ekonomijo in delo, v nedavni študiji trdi, da številni mladinci ne smatrajo dela za vir socialne varnosti. Samo 19,1% dvajsetletnikov išče socialno varnost v delu ter samo 33,5% tridesetletnikov.

Obširno bi lahko govorili o lučih in sencah tudi v gospodarstvu sosednje republike. Pozitivno za jugoslovansko gospodarstvo je dejstvo, da je plačilna bilanca s tujino postala aktivna ter se je primanjkljaj v trgovinski bilanci znižal v letih 1979-1984 od 7,2 milijarde dolarjev na poldrugo milijardo.

Po drugi strani ostajajo zlasti te sence: težko plačevanje visokih dolgov v tujini (okrog 20 milijonov dolarjev), pretirana inflacija (od 55 do 60%), padec realne vrednosti delavskih dohodkov, v enem letu za 30%. Lahko bi govorili — žal — še o raznih drugih sencah, ki grede od birokratskega zaviranja gospodarstva do nizke delovne storilnosti.

E. V.

KOLENDAR DRAMSKEGA SPOREDA

RADIA TRST A

ZA MESEC JANUAR 1985

■ nadaljevanje s 5. strani

se je bila zapisala v delih primorskih, predvsem tržaških avtorjev. Kaj bo v tej naši enolončnici? Seveda vse najboljše, kar je pri hiši. Za slastne jedce torej zber najboljših receptov. Sicer pa za vse okuse in želje in potrebe: od domače fižolovke pa do močno zabeljenih prikuh... Dober tek!
Režija Adrijan Rustja. Produkcija Radio Trst A.

—□—

OBOROŽENI BOJ — TEMELJNA IZBIRA

Ob 20-letnici palestinskega oborožene boja je predsednik Organizacije za osvoboditev Palestine Arafat dejal, da je oboroženi boj, ki se je bil začel leta 1965, omogočil, da je palestinsko ljudstvo izpričalo svojo samobitnost. Arafat je naglasil, da bo oboroženi boj tudi v prihodnosti predstavljal temeljno izbiro Organizacije za osvoboditev Palestine. Arafat se je zavezal za mobilizacijo arabske solidarnosti, kar je pogoj za osvoboditev Palestine in libanonskega ozemlja ter Golanske planote. Obsodil je delovanje sionističnih, ameriških in arabskih zarotnikov ter poudaril, da je zadnje zasedanje palestinskega parlamenta naredilo konec neučinkovitosti palestinskega osvobodilnega gibanja.

—□—

Od Novega leta dalje je v Jugoslaviji v veljavi predpis, po katerem morata avtomobilista na prvih dveh sedežih imeti pripeta pasova med vožnjo. Z Novim letom se je tudi podražil bencin. Liter bencina vrste super stane 113 dni.

—□—

Na italijanskem valutnem tržišču je ameriški dolar prvi dan letošnjih borznih operacij dosegel nov višek. Veljal je namreč 1950,87 lire.

priredilo turnir, na katerem je nastopilo šest moštev: Gradina, Vrh, Sovodnje, Pevma, Solkan in Gorica. V dveh podturnirjih so se pomerili na balinarskih stezah gostilne »Paulin« v Gorici in gostilne »Peric« v Doberdobi. Zmagovalni četverki obeh podturnirjev sta tekmovali še na zaključni tekmi. Zmagala je Gradina, ki je na zaključni tekmi premagala moštvo Vraha. Ob zaključku turnirja je bilo nagrajevanje. Predsednik Slovenskega športnega združenja za Goriško, Aldo Rupel, je podelil nastopajočim pokale prvenstva. S to zmago si je Gradina zagotovila pravico do nastopa na državnem prvenstvu. Tu se je Gradina zelo dobro izkazala; dosegla je boljše rezultate od ostalih treh nastopajočih pokrajin naše dežele.

Leta 1981 je Mitja Frandolič zmagal na pokrajinskem prvenstvu naraščajnikov med posamezniki. V velikem finalu za prvo in drugo odličje je premagal drugega člana Gradine, Maura Gerina. Zmagovalec pokrajinskega prvenstva je prejel po-

kal z napisom »Pokrajinski prvak«, zlato kolajno in štiri kroglice. Poraženec pa je prejel srebrno kolajno.

Navadno prireja društvo vsako leto turnir v domači vasi. Turnir vzbuja veliko zanimanja pri prebivalcih Doberdoba. Navadno poteka v dvojicah. Moštva sestavljajo včlanjeni in nečlanjeni, to se pravi, da dvojico sestavlja en včlanjen in en nečlanjen tekmovalac. Včasih nastopa na tem turnirju tudi kaka tekmovalka. To pa ni izjema, kajti v nekaterih italijanskih balinarskih društvih so članice tudi ženske.

Skoraj petnajst let je društvo v stalnih stikih s sorodnim društvom iz Prvačine. Še več let pa z društvom iz Komna, kjer prirejajo srečanja ponavadi za 1. maj. Društvo goji stike tudi z Žalcem pri Celju in z Rožno dolino iz Ljubljane. Glavni cilj teh srečanj ni doseganje zmag na neki tekmi, marveč ohranitev dobrih odnosov s Slovenci onkraj meje.

Gradina je primer majhne skupnosti, ki živi leta in leta v zatišju, brez odmevno-

sti v sredstvih obveščanja, razen ob izrednih prilikah. Združevala je in združuje krog ljudi, ki se bavijo z manj opazno športno panogo, nekateri za rekreacijo, drugi za tekmovanje.

Gradina je v svojih dvajsetih letih delovanja imela precej težav, zlasti finančnih. Društva namreč ne podpira nobena ustanova. Vsak član mora plačati letno članarino in le ob izrednih prilikah, ko društvo priredi kako važnejše tekmovanje, prejme večje vsote od prijateljev. Vsak član si je moral priskrbeti z lastnimi sredstvi igralne kroglice. Kupiti si je moral tudi uniformo, ki mora biti enaka za vsakega člana istega društva. Poleg tega mora vsak član ob vsakem tekmovanju plačati vpisnino.

Tudi za Gradino so prišli sivi dnevi in meseci, ko ni preliha mlajših sil v moštva in ko vse skupaj sili v povprečnost. Kakorkoli že ocenjujemo, Gradina deluje nepretrgoma kar dve desetletji in z zadovoljivimi uspehi. Zelja vseh nas je, da bi nadaljevala tudi v tretjem desetletju.